

ตำบลแสงภา

ชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม

“การแห่ต้นดอกไม้” เป็นงานประเพณีของชาวจังหวัดเลย ที่จัดขึ้นทุกปีในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการทำต้นดอกไม้มาเป็นพุทธบูชาจะทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต ชุมชนอยู่ดีมีสุข เรือกสวนไร่นาอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองมีความร่มเย็น และเป็น การแสดงถึงความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมายาวนานกว่า 400 ปี

ตั้งแต่เช้าตรู่ ชาวบ้านแต่ละชุมชนจะนำไม้ไผ่มาประกอบเป็นโครงของต้นดอกไม้แล้วนำดอกไม้สดชนิดต่างๆ มาประดับตกแต่งอย่างสวยงาม จากนั้นจึงนำต้นดอกไม้ไปแห่รอบพระอุโบสถในช่วงค่ำ ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องทำให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งวัน ดังนั้นการแห่ต้นดอกไม้จึงเป็นประเพณีที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย มีการจัดงานแห่ต้นดอกไม้ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพราะต้นดอกไม้ของที่นี่จะมีขนาดใหญ่กว่าที่ใด ต้นที่ใหญ่ที่สุดมีความกว้างถึง 3 เมตร สูงถึง 15 เมตร ใช้ไม้ไผ่ประกอบเป็นโครงสร้างตั้งแต่ 10 - 40 ลำ และใช้ดอกไม้สดประดับตกแต่งเป็นจำนวนมาก ต้นดอกไม้ยังมีขนาดใหญ่

มากเท่าไร ยิ่งต้องอาศัยความสามัคคี ความเสียสละ และการมีส่วนร่วมของชาวตำบลแสงภามากขึ้นเท่านั้น ซึ่งพวกเขาก็สามารถทำออกมาได้อย่างดีในทุกๆ ปี จนกลายเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาสัมผัสวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า พร้อมกันนั้นยังได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวตำบลแสงภา ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น “ชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม” อีกด้วย

ตำบลแสงภา...ชุมชนต้นแบบด้าน คุณธรรม จริยธรรม

นอกจากความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชนแล้ว นายสมบัติ ชิดทิต กำนันตำบลแสงภา และประธานสภาวัฒนธรรม อ.นาแห้ว จ.เลย เล่าว่า ตั้งแต่รับตำแหน่งกำนันของตำบลแสงภา มาเป็นเวลา รวม 30 ปี ยังไม่เคยมีการก่อคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีที่มีความรุนแรงถึงกับต้องขึ้นโรงขึ้นศาลเกิดขึ้นในพื้นที่เลย “ต้นทุนที่สำคัญของชุมชนเราก็คือ ชาวบ้านมีความเคารพ

ศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความเชื่อในเรื่องบุญ ศีล ทาน ทุกวันโกนและวันพระ ชาวบ้านจะถือศีลอย่างเคร่งครัด ไม่ฆ่าสัตว์ทุกชนิดแล้วยังหยุดงานส่วนตัว มาช่วยกันทำงานส่วนรวม เช่น พัฒนาชุมชนหรือวัดวาอารามให้สะอาดเรียบร้อย

นอกจากนี้เวลามีงานบวช งานศพ หรืองานประเพณี ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือในการรดเกล้า งดอบายมุขต่างๆ ผลดีที่

ตามมาก็คือ ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน
เกิดขึ้น โดยเฉพาะเวลาจัดงานบุญประเพณีที่มี
วงดนตรีหมอลำมาเล่น ก็ไม่มีการชกต่อยกัน
ของพวกเด็กหนุ่มๆ เพราะเราจะปลูกฝังเสมอว่า
ไม่ว่างานอะไรก็แล้วแต่ ทุกคนถือเป็นเจ้าภาพ
ร่วมกัน เพราะฉะนั้นต้องช่วยกันดูแล”

ความร่วมมือร่วมใจของชาวชุมชน
ทำให้ตำบลแสงภาได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชน
เข้มแข็งปลอดภัยสาเขต เป็นหมู่บ้านศีล 5
ตัวอย่างระดับภาค และเป็นหมู่บ้านคุณธรรม
ต้นแบบ ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาว
ตำบลแสงภาเป็นอย่างมาก

สร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากบทเรียนในอดีต...

ย้อนกลับไปในปี 2528 พื้นที่ป่าใน
ตำบลแสงภาได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่
สัมปทานเพื่อตัดไม้ สร้างความกังวลให้กับ
ชาวบ้านจะเดือดร้อน หากแหล่งน้ำและ
แหล่งอาหารจากธรรมชาติจะถูกทำลายไป
ชาวบ้านจึงรวมตัวกันคิดค้นทุกวิถีทางเพื่อ
เรียกร้องให้มีการยกเลิกสัมปทาน ใช้เวลา

ดำเนินการถึง 2 ปี ก็มีคำสั่งยกเลิกในที่สุด
และจากเหตุการณ์นี้เองทำให้ชาวบ้านแสงภา
หันมาให้ความสำคัญในการดูแลรักษาป่ามาก
ขึ้น พวกเขาพร้อมใจการเลิกตัดไม้ เลิกทำไร่
เลื่อนลอย หันมาปลูกป่าเพิ่มมากขึ้น และออก
กฎระเบียบของชุมชนในการใช้ประโยชน์จาก
ป่าโดยไม่สร้างความเสียหายให้กับธรรมชาติ

ในเวลาต่อมา พื้นที่ป่าเหล่านั้นได้
กลายเป็นอุทยานแห่งชาติภูสันทายที่อุดม
สมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ที่ชาวบ้าน
ได้พึ่งพาอาศัย โดยเฉพาะแหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ซึ่ง
ได้จากประปาภูเขาที่มีตลอดทั้งปี ไม่เคยขาด
และยังมีอาหารธรรมชาติจากป่าที่ชาวบ้าน
สามารถหาอยู่หากินได้ทุกฤดูกาล นอกจากนี้
ชาวบ้านส่วนหนึ่งยังสามารถสร้างรายได้จาก
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทเรียนในอดีตได้หล่อหลอมให้
ชาวบ้านเห็นคุณค่าของการร่วมมือร่วมใจ
กัน เสียสละกำลังและเวลาส่วนตัวเพื่อสร้าง
ประโยชน์ส่วนรวม เพราะเห็นผลแล้วว่าจะ
นำมาซึ่งประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว
ในที่สุด กำนันสมบัติเล่าว่า “เป้าหมายที่

สำคัญก็คือความสุขของคนในชุมชน ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม เราจะไม่เอาวัตถุสิ่งของหรือเงินทองเป็นตัวตั้ง แต่จะมุ่งเน้นไปที่ความร่มเย็นเป็นสุข ชาวบ้านมีความปลอดภัยไม่ขัดแย้งกัน อยู่กันอย่างพอเพียง ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคีกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราจะต้องปลูกฝังให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อไป ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน”

ความภูมิใจอีกด้านหนึ่งของตำบลแสงภานั่นก็คือการได้เข้าร่วม “โครงการสร้างป่าสร้างรายได้” ซึ่งเป็นโครงการตามแนวพระราชดำรินในสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแนวความคิดของชาวบ้านให้หันมาร่วมกันปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อให้มีผลผลิตเพียงพอจำหน่าย สร้างรายได้ตลอดทั้งปี ซึ่งปัจจุบันมีชาวบ้านร้อยละ 80 ของตำบลแสงภามีครใจเข้าร่วมโครงการ ทำให้หลายครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการปลูกพืชเศรษฐกิจส่งให้กับโครงการ มีหนี้สินลดลง อีกทั้งยังมีสุขภาพที่ดีขึ้นจากการเลิกใช้สารเคมีในการทำเกษตร

“ทุกวันนี้ชาวบ้านมีความพึงพอใจในชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขา แต่ละครอบครัวมีที่ทำกินไม่เกิน 50 ไร่ แต่ก็เพียงพอสามารถส่งลูกหลานเรียนหนังสือได้ตามสมควร แม้จะไม่ถึงกับร่ำรวย แต่ก็ไม่มีโรคร้ายไข้เจ็บจากการใช้ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ซึ่งสารเคมีเหล่านี้ นอกจากจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว ยังทำให้ดินเสื่อมส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม” กำนันสมบัติกล่าว

แม้จะเป็นชุมชนเล็กๆ ในชนบทที่อยู่ตามแนวชายแดน แต่ชาวตำบลแสงภาก็สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสงบสุข ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม สามารถรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเอาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในชุมชน ส่วนหนึ่งมาจากการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ โดยไม่แบ่งแยก ทั้งภาคส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแสงภา ภาคส่วนท้องถิ่น คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ และภาคประชาชนที่มีจิตสาธารณะพร้อมเสียสละแรงกายแรงใจในการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนรวม ทำให้ตำบลแสงภากลายเป็นชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างเช่นทุกวันนี้...